

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu, Pasi Ruosteinen

Otan kuvan ja kerron

– nuorten kokemuksia TaidePajan toiminnasta

Tiivistelmä

Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu, Pasi Ruosteinen
Otan kuvan ja kerron - nuorten kokemuksia TaidePajan toiminnasta
31 sivua, 5 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma Lappeenranta
Opinnäytetyö 2015
Ohjaaja: lehtori Anne Backman, Saimaan ammattikorkeakoulu
(Työelämänohjaaja) projektipäällikkö Päivimaria Seppänen, Eksote

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin nuorten kokemuksia NuortenTaidePajan toiminnasta. Selvitys toteutettiin käyttämällä PhotoVoice -menetelmää, jossa kuva saa sanallisen merkityksen. Nuori sai valita kuvan, jonka avulla hän kertoi oman tarinansa, kuinka TaidePaja oli vaikuttanut hänen elämäänsä.

Opinnäytetyön teoriapohjaksi valikoituivat sosiaalipedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen. Selvitys oli laadullinen. Aineisto hankittiin puolistrukturoidulla haastattelulla. Haastatteluun osallistui kuusi nuorta, aineisto kerättiin marraskuussa 2014. Opinnäytetyön tulokset jaettiin teemoihin haastatteluista nousseista asiasisällöistä.

Selvityksen tuloksista selvisi, että nuoret kokivat Nuorten TaidePaja toimintaan osallistumisen hyödylliseksi. Nuoret kertoivat saaneensa TaidePajalta vertaistukea ja kokeneensa yhteisöllisyyttä. Toiseksi nuorten vastauksista tuli esiin kokemus arjenhallinnan kehittymisestä ja osallistuminen toi arkeen rytmiä ja rutiinia. Kolmanneksi nuoret kertoivat voimaantumisen ja osallisuuden kasvamisesta.

Selvitys osoitti, että PhotoVoice -menetelmä on hyvä nuorten kanssa työskenneltäessä. Omien kokemusten ja ajatusten esille tuominen kuvien välityksellä on nuorille luontevaa ja suoraa sanallista ilmaisua helpompaa. PhotoVoice -menetelmää voisi käyttää työmenetelmänä taidepajatoiminnassa laajemminkin. Valokuvat tuovat esille vahvemmin todellisuuden ja auttavat nuorta kertomaan elämänsä kokemuksista ja tilanteestaan. PhotoVoicen avulla voidaan nostaa esille nuorten elämään liittyviä teemoja. Menetelmän avulla voidaan vaikuttaa nostamalla esille esimerkiksi nuoria koskettavia yhteiskunnallisia haasteita.

Asiasanat: taidepajatoiminta, sosiaalipedagogiikka, photovoice, voimaantuminen

Abstract

Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu, Pasi Ruosteinen

I will Take a Picture and Tell you - young people's experience's on the art workshop TaidePaja

31 pages, 5 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services

Degree Programme in Social Services, Lappeenranta

Bachelor's Thesis 2015

Inductor: Senior Lecturer Anne Backman, Saimaan University of Applied Sciences

(Instructors:) Project Manager Päivimaria Seppänen, Eksote

This thesis examined the youngsters experiences about the art workshop activities. The study was carried out using the PhotoVoice method, where a picture gets a verbal meaning. The youngsters were asked to choose a picture and to tell their story and how the art workshop had affected their lives.

Social pedagogy and sociocultural animation were selected as the theoretical basis for the thesis. The study was qualitative. The data was collected by interviewing six youngsters in November 2014 using the semi-structured technic. The results of the study were divided into the themes according to the topics raised up during the interviews.

The results of the thesis showed that the youngsters felt that the participation the young art workshop had been beneficial for them. Youngsters told that they had received the peer support from the art workshop and they had experienced a sense of community. Secondly the youngster's responses revealed that the experience had developed life management and that the participation had brought rhythm and routine to their lives. Thirdly, the youngsters told that they had gained more control over their lives and that their social engagement had increased.

The thesis showed that the PhotoVoice method works well, when working with youngsters. Bringing up your own experiences and ideas using the images is natural for youngsters and it is easier than direct verbal expression. The PhotoVoice method could be used more widely as a working method in the Art workshop. Photos bring out the reality and help the youngster's to tell about their life experiences and situation. Different themes and for exsample social challenges can be brought up by using PhotoVoice and hence be able to influence the youngster's.

Key words: art workshop activity, social pedagogy, photo voice, empowerment

Sisällys

1 Johdanto	5
2 Nuorten TaidePaja hankkeena	6
3 Sosiaalisen kasvun prosessien tukeminen	7
3.1 Sosiaalipedagoginen työote	7
3.2 Sosiokulttuurinen innostaminen	9
3.3 Dialogisuus ja voimaantuminen	13
3.4 Taidemenetelmien käyttö ja tavoitteet	16
4 Kuvat kertovat nuorten ajatuksista	19
4.1 Selvityksen tehtävä ja kysymykset	19
4.2 Selvityksen toteutus	20
4.3 Aineiston analyysi	21
4.4 Eettisyys	21
5 Selvityksen tulokset – Nuorten ääni	22
5.1 ”Kaikki ihmiset on välillä vähän ruosteessa, ketä täällä käy”	23
5.2 ”Siivoaminenkin on lisääntynyt tämän myötä”	24
5.3 ”Kannattaa olla reipas, reipas omassa elämässään ja hoitaa asioita” ..	25
6 Johtopäätökset ja pohdintaa	27
Kuviot	29
Kuvat	29
Lähteet	30

1 Johdanto

Nuori hakee paikkaansa yhteiskunnassa. Tässä prosessissa nuorilta edellytetään sosiaalisten ja kulttuuristen toimintamallien, sääntöjen ja tapojen omaksumista sekä tiedollista ja taidollista oppimista. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Hämäläinen 2007, 87 – 88.)

Itsenäistyminen ja arki tuottavat monenlaista haastetta nuoren elämään. Hanka-luoksia voi tulla sosiaalisissa suhteissa, terveydentilassa, arkisten askareiden suorittamisessa ja koulunkäynnissä. Nuori saattaa olla tilanteessaan yksin ja oman paikan löytäminen yhteiskunnassa voi olla haastavaa. Koulutus, ammatti ja itsenäinen toimeentulo muodostavat osan ihmisen identiteetistä. Nuoren tukeminen oman identiteetin rakentumisessa on tärkeää. Nuoris- ja nuorisosiaa-lityössä käytettävien toimintamuotojen avulla edesautetaan nuoren oman elä-män hallintaa, tavoitteiden luomista ja niiden saavuttamista sekä madalletaan nuoren kynnystä kokea yhteiskunnallista osallisuutta.

Nuorten arjenhallinnan lisäämisen keinoja käsitellään opinnäytetyössämme so-siaalipedagogisen työotteen ja sosiokulttuurisen innostamisen teorioiden käsit-teiden pohjalta. Lisäksi käsittelemme taidemenetelmiä keinona innostaa nuoria oman luovuuden kautta yhteisöllisyyteen ja vastuunottamiseen omasta elämästä.

Tämä opinnäytetyö on tehty Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksoten) Nuorten TaidePaja-hankkeessa. Nuorten TaidePajalle ohjautuvat nuoret ovat pääsääntöisesti syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joilla arjen taitojen ja arjessa selviytymisen kyky on olennaisesti heikko. TaidePajan sosiaalinen toimintamalli tuottaa osallisuutta ja estää sosiaalisen yksinäisyyden syntymistä. Se liittää nuoren osaltaan myös yhteiskuntaan, josta nuori voi tuntea olevansa ulkopuo-lella.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää nuorten kokemuksia TaidePa-jan toimintaan osallistumisen vaikutuksista. Nuoret kertovat valitsemiensa kuvi-en välityksellä oman tarinansa ja miten toimintaan osallistuminen on vaikuttanut heidän arkeensa.

2 Nuorten TaidePaja hankkeena

Nuorten TaidePaja -hanke toteutui Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) vuosina 2012 – 2014. Rahoituksesta vastasi ensimmäisenä vuonna Myrsky-hanke ja kaksi viimeistä vuotta Euroopan Sosiaalirahasto (ESR). Hanke oli suunnattu 15 - 29 vuotiaille nuorille, jotka ovat marginalisoitumassa ja vaarassa syrjäytyä. TaidePaja-hanke päättyi 31.12.2014. Hankkeen toiminta-aikana siinä oli mukana 107 nuorta. Toiminta jatkuu Eksoten rahoittamana ja tuottamana palveluna osana Työelämäosallisuutta tukevia palveluja (TEOT-palvelut).

Giddens (2009) toteaa, että koulupudokkaat saadaan oikealla toiminnalla takaisin valtavirran koulutusjärjestelmään. Tärkeää on myös tarkastella koulutusjärjestelmän ongelmia ja siinä olevia voimakkaita ryhmiä ja niiden rooleja, jotka ovat alttiita syrjäytymiselle. (Giddens 2009, 498–499.) Nuorten TaidePajan toiminnan tavoitteena on syrjäytymiskiirteen katkaiseminen, osallisuuden tukeminen sekä nuorten kouluttautumisen ja työelämään kiinnittymisen edistäminen. Toiminnan keskiössä on elämänhallinnan taitojen vahvistaminen sosiaalipedagogisin keinoin taidemenetelmiä hyödyntäen.

TaidePaja tarjoaa nuorelle mahdollisuuden käsitellä arkiseen elämään liittyviä haasteita nuoren omasta aloitteesta ja omista lähtökohdista. Toimintaan kuuluu mm. sosiaalinen ruokailu ruokailurytmin opettelemiseksi. Pajapäivänä valmistetaan ruoka, joka on terveellinen ja monipuolinen ja ohjaa terveisiin elämäntapoihin. Tavoitteena on myös talousasioiden hallinnan opetteleminen ja esimerkiksi velkakierteen katkaiseminen. Lisäksi voidaan antaa ammatinvalinnanohjausta ja laatia koulutussuunnitelmia. Ohjaajien ja nuorten välillä tapahtuu sukupolvien välistä vuorovaikutusta.

Taidepajakso kestää 3 kk, sitä on mahdollisuus myös jatkaa, mikäli nuori koee sen tarpeelliseksi. TaidePajalla pääsee tekemään teatteri-ilmaisua, kuvataidetta sekä opettelemaan ja kehittämään kädentaitoja. Nuorten TaidePajan toiminta on psykososiaalista kuntoutusta, jossa käytetään sosiaalipedagogisia työmenetelmiä. TaidePajan toiminta perustuu erilaisten taidemenetelmien soveltamiseen nuorten kanssa työskennellessä. Ryhmien ohjaajina ovat oman alansa ammattitaiteilijat ja heidän työpareinaan toimii sosionomeja (AMK).

Taidepajalla käytettävät työmenetelmät ovat tekemisen ja osallistumisen kautta syntyvää toimintaa. Ilmais- ja esittävä taide tekee toiminnasta monipuolista. Se altistaa nuoria yhteisöllisyyden rakentamiseen, opettaa ryhmässä toimimisen periaatteet ja luo ymmärrystä omaan olemiseen.

Hoikkala ja Sell (2007) määrittelevät työpajatoiminnan osallisuuden vahvistamiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja nuorten elämänhallinnan tukemiseksi. Osallisuuden kontekstia ei voi arvioittaa ainoastaan kouluttautumisella tai työelämään kiinnittymisellä. Osallisuutta on oman arkisen elämän hallinta kaikilla osa-alueilla; se on selviytymistä arjessa ja lähiyhteisöissä ja on olennainen osa sosiaalista kanssa käymistä. (Hoikkala & Sell 2007, 429, 431.)

Taidepajan toimintamalli perustuu yhdessä tekemiseen, yhteisöllisyyteen. Yhteisölliset kokemukset vahvistavat osallisuutta, dialogisuutta ja sosiaalisia suhteita. Se pyrkii vähentämään yksinäisyyttä luoden pohjan yhteisölliselle toiminnalle ja tekemiselle. Tästä syntyy ”meidän juttu”. (Känkänen 2013, 78.)

3 Sosiaalisen kasvun prosessien tukeminen

3.1 Sosiaalipedagoginen työote

Hämäläisen (2007) mukaan nuorena ihminen etsii yhteiskunnallista paikkaansa ensimmäistä kertaa yksin, ei pelkästään osana perhettä. Tässä prosessissa nuorelta edellytetään sosiaalisten ja kulttuuristen toimintamallien, sääntöjen ja tapojen omaksumista sekä tiedollista ja taidollista oppimista. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa, kanssakäymistä harjoittelemalla ja aikuisia jäljittelemällä. Tässä prosessissa kehittyy nuoren sosiokulttuurinen, taloudellinen ja poliittinen toimintakyky. Aikuisen läsnäolo prosessissa on olennaista oppimisen kannalta. (Hämäläinen 2007, 87 - 88.)

Yksilö on sosiaalisten roolien risteytymä. Synnymme jo rooleihin ja sitä kautta perimme vanhemmiltamme sen sosiokulttuurisen elämän ja -tavat, jotka myöhemmässä vaiheessa määrittävät asemaamme yhteiskunnassa. Olemme siis sosiaalisia tyyppejä. (Aro & Jokivuori 2010, 229.)

Sosiaalipedagogiikassa sosiaalinen ja kasvatuksellinen näkökulma liittyvät todellisuuteen. Tässä sosiaalinen näkökulma viittaa yksilön suhteisiin muihin ihmisiin, kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Kasvatus voidaan nähdä yksilön kasvuna osaksi sosiaalista ympäristöään sekä toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi. Sosiaalipedagogiikka tarkastelee yksilön ja hänen sosiaalisen ympäristönsä suhteita. Tavoitteena on näiden myönteinen kehittyminen kasvatuksellisen toiminnan kautta. (Hämäläinen 2007, 78.)

Sosiaalipedagogisen toiminnan tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään sosiaalisissa suhteissa esiintyviä ongelmia ja korjaamaan olemassa olevia epäkohtia. Teoria korostaa näkemystä, ettei toiminta perustu vain yksilön sopeuttamiseksi yhteiskuntaan, vaan samalla tuetaan myös ihmisen yksilöllistä kasvua omaksi itsekseen. Sosialisaatiolla tarkoitetaan kokonaisvaltaista prosessia, jossa ihminen omaksuu ympäristönsä ja yhteiskunnan ajattelu- ja toimintatapoja, käyttäytymisnormeja, arvoja ja uskomuksia. Sosialisaatio voidaan nähdä yksilön kehitysprosessina, jonka aikana tämä kiinnittyy oppimiensa asioiden kautta yhteiskuntaan. Kasvatuksella yksilöä ohjataan tässä prosessissa. (Hämäläinen 2007, 78 - 80.)

Integraation keskeinen ajatus on yksilön sopeuttamista vallitsevaan järjestykseen ja sijoittumista omalle paikalleen yhteiskunnassa. Se on sopeuttamisen lisäksi myös sosiaalisen kasvun tukemista. Integraatioprosessissa ympäristö ei vain muokkaa ja sopeuta passiivista yksilöä vaan yksilö kehittyy aktiivisen vuorovaikutuksen kautta ja tällöin myös ympäristö ja yhteiskunta voi muuttua. Sosiaalipedagogiikka on myös kansalaiskasvatusta, se tukee yksilön kasvamista kansalaiseksi. Kansalaisuus tarkoittaa täysivaltaisen ja toimintakykyisen kansalaisuuden kehittymistä. Kansalaisuudella tarkoitetaan oikeuksia ja velvollisuuksia, mutta myös valmiuksien kehittymistä kansalaisosallistumiseen. (Hämäläinen 2007, 84 – 85.)

Sosiaalipedagogisen toiminnan tavoite on tukea ihmistä löytämään oma paikkansa yhteiskunnassa ja olemaan yhteiskunnan toimintakykyinen jäsen. Nuoruisajan yhteiskunnallinen kasvu on erityisen tärkeää, koska silloin ihminen etsii paikkaansa ja kiinnittymiskohtaansa yhteiskunnassa. Nykymaailmassa ihminen voi joutua etsimään paikkaansa useasti, mutta ensimmäinen kiinnittymi-

nen ja sen onnistuminen on tärkeää myös näiden myöhempien etsintöjen onnistumiseksi. (Hämäläinen 2007, 77.)

3.2 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurista innostamista on vaikea määritellä, mutta sitä on kuvattu muutokseen tähtääväksi toiminnaksi. Muutoksen välineinä nähdään sosiaalipedagogisessa innostamisessa vapaa-aikaan, kulttuuriin ja sosiaaliseen toimintaa liittyvät toiminnot. Innostaminen on päämäärätietoista, sosiaaliseen kypsytyteen ja kulttuuristen prosessien kehittymistä yksilössä. Se on tavoitteellista ja pyrkii aina muutokseen, jossa yksilö on toimijana. (Hämäläinen & Kurki 1997 202 - 204.)

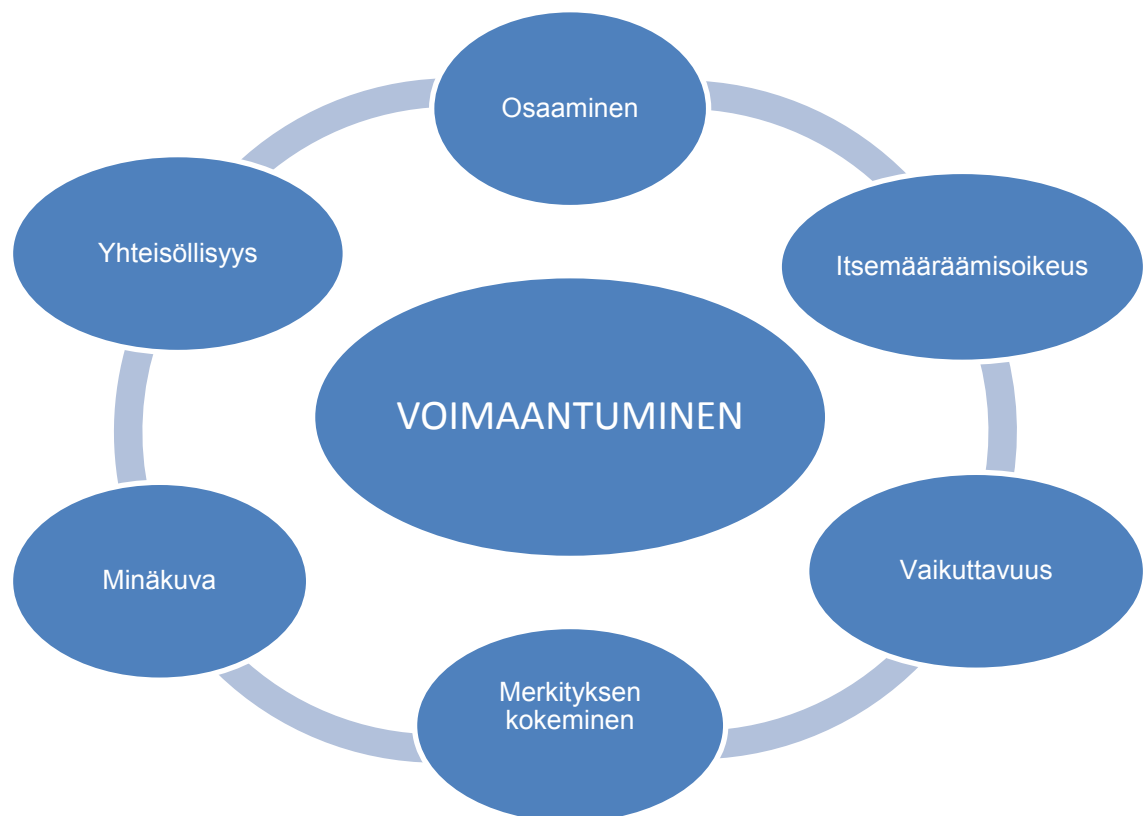
Nuorten TaidePajalle ohjautuvat nuoret ovat pääsääntöisesti syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joilla arjen taitojen ja arjessa selviytymisen kyky on olennaisesti heikentynyt. TaidePajan sosiaalinen toimintamalli tuottaa osallisuutta ja estää sosiaalisen yksinäisyyden syntymistä. Se liittyy nuoren osaltaan yhteiskuntaan, josta nuori voi tuntea olevansa ulkopuolella.

Sosiokulttuuriseen innostamiseen liittyy läheisesti voimaantuminen (empowerment). Voimaantuminen voi tapahtua kulttuurikokemuksiin osallistumisen kautta. Sosiokulttuurisen innostamisen päämääränä on, että kaikilla ihmisillä olisi mahdollisuus päästä osalliseksi taiteen ja kulttuurin maailmoihin (Liikanen 2010, 33.)

Opinnäytetyössämme päädyimme sosiokulttuurisen innostamisen viitekehykseen siksi, että tämän näkökulman avulla voidaan tehdä työtä sekä erityisnuorten että orastavan syrjäytymisen kanssa. Nuorten hyvinvointi, osallisuuden tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat aiheina tärkeitä nykypäivän yhteiskunnassa. Yhteiskunnallinen osallisuus ja aktiivinen toimiminen sen jäsenenä on useille TaidePajan nuorille todellinen haaste.

Voimaantumisen osa-alueisiin VriBaan -tutkimusprojektin mukaan kuuluu (Kuvio 1) osaaminen, itsemääräämisoikeus, vaikuttavuus, merkityksen kokeminen, minäkuva sekä yhteisöllisyys. Osaaminen nähdään omien kykyjen ja taitojen tunnistamisella sekä omien taitojen riittävyyden ymmärtämiseen. Itsemäärää-

misoikeus on kykyä tehdä päätöksiä omaa elämään liittyvistä asioista. Vaikuttavuus on omien valintojen merkityksellisyyden kokemista. Merkityksen kokeminen nähdään yksilön päätösten teon mielekkyytenä ja omia arvoja tukevana. Minäkuvalla yksilö rakentaa itsestään oman kuvan ja hyväksyy itsensä. Yhteisöllisyydessä yksilö kokee olevansa osa yhteisöä, se kantaa myös turvallisuuden tunnetta siitä että on osa yhteiskuntaa. (Pääkkönen 2014, 11.)

Kuvio 1. Voimaantumisen rakenne VrijBaan-tutkimusprojektin mukaan (Pääkkönen 2014,11.)

Sosiokulttuurinen innostaminen pohjautuu ihmisarvoon. Arvoperustana on toiminnan organisoiminen ihmislähtöisesti, TaidePajalla olevat nuoret ovat aktiivisia toimijoita ja oman elämänsä asiantuntijoita.

Voimaantuminen on sosiokulttuurisen innostamisen työväline, jatkuva prosessi jossa edellä mainitut periaatteet toteutuvat käytännön toiminnassa. (Lassander, Solin, Tamminen & Stengård 2013, 685.)

Kurki (2006) toteaa, että innostaminen on elämän hengen antamista, toimintaan motivoitumista, yhteiskunnan ja yhteisön puolesta toimimista. Innostamisen tavoitteena on, että yksilöt osallistuvat oman ja yhteisön elämän toimivaan ja aktiiviseen toimintaan. Ihmiset ovat kykeneviä ja vapaita kantamaan vastuun omista teoistaan. Innostajan tarkoituksena on olla tukija, motivoija, koordinoija sekä myös herkistäjä. Aito osallistuminen Kurjen mukaan vaatii herkistymistä ja motivoitumista. Herkistäminen on ihmisten passiivisuuden muuttamista aktiivisuudeksi, osallistuvaksi toimijaksi yhteisöissä ja yhteiskunnassa (Kurki 2006, 152 – 153.)

Sosiokulttuurisen innostamisen yhtenä tehtävänä on yksilön vapauttaminen, joka johtaa siihen, että henkilö näkee oman todellisen tilanteensa josta muutos voi alkaa. Innostaminen on yhdessä toimimista, mutta se voi kohdistua myös yksilön omaan toimintaan. Elämän muuttaminen paremmaksi vaatii jyrkkää käännoästä riippumatta onko saavutetut tulokset onnistuneita tai ei. Hyvä muutos vaatii toivoa. Päättavoitteena on, että ihmisellä on ymmärrys omasta tilanteestaan ja tilastaan ja siten mahdollisuus itse vaikuttaa oman elämän ohjautuvuuteen. Innostamisessa yhtyvät pedagoginen, sosiaalinen ja kulttuurinen, joiden tarkoituksena on sitouttaa yksilö yhteisöön ja sitä kautta kehittää yksilön omia arvoja. Innostamisen toimintaan osallistuminen tulee olla vapaaehtoista ja se vaatii vapauden ja hyväksynnän ilmapiiriin (Kurki 2011, 49 – 65.)

Innostaminen (animation, animacion) on latinaksi anima eli elämä/elähdyttäminen. Toinen käsite innostamisesta on animus, joka tarkoittaa liikettä ja motivaatiota. Innostaminen on siis elämän antamista, suhteeseen ryhtymistä, motivoitumista ja yhteisön puolesta tekemistä. (Kurki 2011, 19.)

Innostaminen on ihmisten inspiroimista tekemään itse. Se herkistää ihmisen tietoisuutta, se saa ihmiset liikkeelle ja järjesteleä toimintaa. Innostaminen lisää sosiaalista kommunikaatiota eli vuorovaikuttamista subjekti-subjekti -suhteen välillä. Tavoitteena on lisätä sosiaalista transformaatiota, mikä tarkoittaa ihmisten elämän laadun parantamista. Innostamisen tavoitteena on myös ihmisen tietoisuus omasta roolista yhteisössä, yhteiskunnassa ja maailmassa myös peilaten historiaan. Ihminen ymmärtää oman arjen toiminnan sekä toiminnan lähiyhteisössä ja kuinka arjessa toimiminen vaikuttaa laajemmin lopulta koko yh-

teiskunnalliseen toimintaan. Innostaminen on yhdistelmä keinoista, jotka lisäävät osallistumista eli aktiivista toimimista yhteisössä tai siihen kasvamista. (Kurki 2011, 19 - 20.)

Sosiokulttuurisella innostamisella, sosiaalipedagogiikalla ja voimaantumisella on yhteinen tavoite, ne pyrkivät yhteisesti hyvinvoinnin lisäämiseen. Sosiokulttuurinen innostaminen nähdään yhtenä kulttuuritoiminnan toimintatavoista. TaidePajalla taiteilija on eräänlainen sosiokulttuurinen innoittaja joka ohjaamalla yksilöitä ja ryhmiä luo innostamisen kulttuuria. Voimaantuminen eli ”empowerment” on sosiokulttuurinen käsite. Nuorten voimaantumista tapahtuu kun he osallistuvat TaidePajan toimintaan. (Liikanen 2010, 33 - 34.)

Hämäläinen ja Kurki (1997) toteavat, ettei sosiokulttuurisella innostamisella ole omaa teoriaa sillä sosiokulttuurisen innostamisen syntyä on vaikea todentaa tai määritellä, innostamista on ollut kautta aikain. Sosiokulttuurinen innostaminen rakentuu kasvatuksellisista osista ja tällöin se on sosiaalis-kasvatuksellista strategista toimintaa joka pyrkii muutokseen yksilön omassa elämässä tuottaen samalla parempaa elämänlaatua ja käsitystä omasta olemisesta, se pyrkii kiinnittämään ihmisen yhteisöihin (Hämäläinen & Kurki 1997, 196 - 205.)

Sosiokulttuurisen innostamisen kautta saadaan nuoret osallistumaan ja rakentamaan omaa elämäänsä yhdessä yhteisön ja itsensä kanssa. Se parhaimmillaan johtaa parhaimmillaan elämän aktivoitumiseen. Nuori on vapaa ja hän kykenee ottamaan vastuuta omista tekemisistään. Nuoret tulevat TaidePajalle sosiokulttuurisen periaatteen mukaan vapaaehtoisesti. Jokaiselle suodaan mahdollisuus olla mukana. Toiminnassa kunnioitetaan jokaisen yksilöllisyyttä ja hyväksytään jokainen mukana olijana yksilönä ja sellaisena kuin hän toimijana on, oli hänen kulttuurinen taustansa mitä hyvänsä.

Taidepajalla nuorten innostajana toimivan taiteilijan tehtävänä on tukea, ohjata, järjestää sekä herätellä ja motivoida nuoria aktiiviseen toimintaan. Hänen tehtävänä on myös tukea nuoren omia kykyjä, tavoitteita ja päämääriä. Tavoitteena on saada nuori mukaan sellaiseen toimintaan, josta hän voi löytää omaan elämäänsä sisältöä. (Kurki 2006 152 - 153.)

Sosiokulttuurinen innostaminen tähtää nuoren persoonan vapauttamiseen, jolloin hän ymmärtää oman tilansa ja muutoksen kautta pyrkii rakentamaan elämästään parempaa. Kun nuori alkaa ymmärtää omaa tilannettaan innostamisen kautta, hän löytää elämänsä toivoa. Toivoa voidaan pitää tietynlaisena katalyyttorina pyrittäessä parempaan ja sisällöltään rikkaampaan elämään. Kulttuurinen, pedagoginen ja sosiaalinen nähdään merkityksellisinä tekijöinä yksilön sitoutumisessa yhteisöihin ja samalla myös omien arvojen rakentajana ja vahvistajana. (Kurki 2011, 49 - 65.)

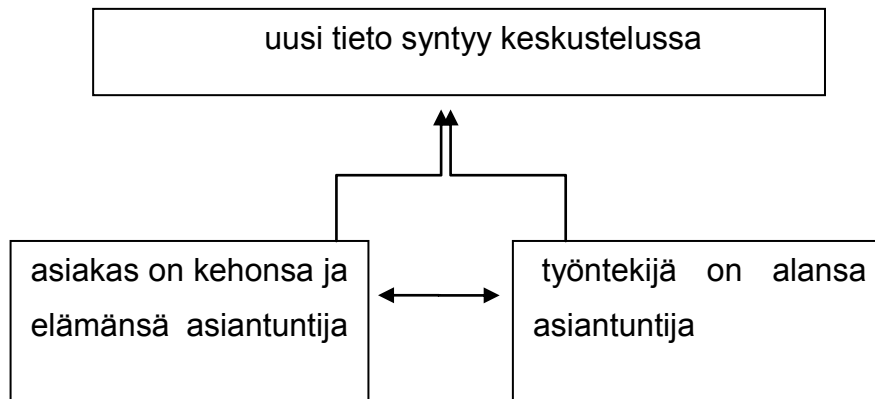
3.3 Dialogisuus ja voimaantuminen

Sana dialogi on peräisin kreikan kielestä, sillä tarkoittaa usein kahden tai useamman ihmisen välistä vuoropuhelua. Dialogissa kahden keskustelijan välistä suhdetta Platon kutsui sanalla `philos` (ystävyyks); sen pohjalta keskustelu saa järkevyyden ja se mahdollistaa erilaisten näkemyksien ja näkökulmien esittämisen. (Platonin dialogit.)

Dialogin avulla ihminen muuttaa maailmaa ja saavuttaa merkityksensä sanomalla maailman ja nimeämällä sen. Dialogi on niiden ihmisten kohtaamista, jotka tähtäävät yhteiseen toimintaan ja oppimiseen. Se vaatii nöyryyttä, sillä jos pitää muita tietämättöminä eikä koskaan näe omaa tietämättömyyttään ei pääse dialogiin. Ihminen, joka kadottaa nöyryyden ei voi saapua toisen luo eikä hän voi nimetä maailmaa toisen kanssa. Dialogi edellyttää uskoa ihmiseen ja myös hänen taitoonsa pystyä uudistamiseen, uuden luomiseen ja sitä kautta tulla kokonaiseksi. Dialoginen ihminen uskoo toisiin ihmisiin, mutta on kriittinen, koska hän tietää, että vaikka ihmisellä on kyky luoda ja muuttaa maailmaa. Epämukavuusalueella eli konkreettisesti vierastumisen tilassa niin kuin Freire asian kuvaa, tuo taito ei ole parhaimmillaan. (Freire 2005, 98 – 99.)

Dialoginen asiantuntijuus tarkoittaa, että asiakas oman elämänsä asiantuntijana kohtaa työntekijän, joka on oman alansa asiantuntija. Näiden kahden asiantuntijan dialogisessa vuorovaikutuksessa syntyy uutta tietoa, jonka kautta asiakkaan tilaan voidaan vaikuttaa (Kuvio 2). Asiakastyössä molempien asiantuntemuksen korostaminen on tärkeää uuden tiedon löytymiseksi. Yhdessä luotu tieto voi olla yhteinen käsitys aiemmista tapahtumista, nykytilanteesta sekä tulevista toimis-

ta. Tämä tavoitteena on, että asiakkaalle muodostuu todenmukainen kuva omasta elämästään ja sen mahdollisuuksista (Oksanen 2014, 56 - 57.)

Kuvio 2. Kaksi asiantuntijaa rakentaa uutta tietoa (Oksanen 2014, 57)

Työntekijä voi hyödyntää alansa asiantuntemusta ja tarjota asiakkaalle muutosajatuksen, joka hahmottuu keskustelun aikana. Muutosajatuksen selkeytyminen johtaa toimintasuunnitelman laatimiseen siitä varsinaiseen toimintaan. Tämä voi ratkaista asiakkaan tilanteen. (Oksanen 2014, 158.)

Ihmisen selviytymiskeinoja ja stressinsietokykyä selitetään koherenssin käsitteen avulla. Koherenssilla tarkoitetaan pysyvää tunnetta sisäisen ja ulkoisen ympäristön ennustettavuudesta. Siihen liittyy myös tunne omien vaikutusmahdollisuuksien olemassaolosta ja asioiden sujumisesta. Vierikon (2013) mukaan koherenssi muodostuu ymmärrettävyyden, hallittavuuden ja mielekkyyden tunteista. Ymmärrettävyyden tunne tarkoittaa, elämän tapahtumat voidaan kokea loogisina asioina sattumanvaraisuuden sijaan. Hallittavuuden tunteeseen liittyy usko omaan kykyihin ja mahdollisuuteen säädellä tapahtumia. Mielekkyyden tunne on kyky nähdä asiat kiinnostavina ja haastavina. (Oksanen 2014, 171.)

Koherenssiin liittyvät positiiviset kokemukset lapsuudesta, elämäkokemusten loogisuus, kohtuullinen psyykkinen kuormitus ja kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämään kasvuprosessin aikana. Hyvä koherenssi tarkoittaa kykyä ajatella ongelma positiivisesti haasteeksi negatiivisen ongelma-ajattelun sijaan. Tällöin ihmisen toiminta on ratkaisukeskeistä ja joustavaa. Heikko koherenssi altistaa kokemaan ongelmat uhkiksi. Tähän liittyy joustamaton stressinkäsittely sekä kyvyttömyys hakea apua ulkopuolisilta tahoilta. Koherenssin tun-

ne auttaa ihmistä ottamaan uusia haasteita vastaan ja motivoi tilanteiden ratkaisemiseen. (Oksanen 2014, 171.)

Motivointityön tarkoituksena on luoda perustaa itsemääräämistunteen kasvamiselle. Tavoitteena on oman elämän haltuun ottamisen ja sisäisen kasvun avulla voimaantuminen. Siitosen (1999) mukaan voimaantumisen taustalla on empowerment -käsite ja sillä tarkoitetaan ihmisestä itsestään lähtevää kehitystä ja prosessia. Siihen kuuluu oman tahdon löytäminen ja omien tavoitteiden asettaminen. Voimaantumista on myös luottamuksen kasvaminen. Ihmisellä on tarve tuntea itsensä arvokkaaksi. Tämän tunteen vahvistaminen antaa energiaa oppimiseen ja kehittymiseen. Ympäristö voi tukea yksilön voimaantumista, mutta sitä ei voi kenellekään antaa. Yksilön on ymmärrettävä sen merkitys ja haluttava sitä itse. Voimaantuminen on kuitenkin sosiaalinen prosessi ja siksi kaksisuuntainen; yksilö vaikuttaa ympäristöönsä ja ympäristö yksilöön. (Oksanen 2014, 259 – 262.)

Voimaantuminen on muutosprosessi. Vapauden kokeminen ja uusien asioiden löytäminen ovat tärkeitä asioita. Ne tarjoavat mahdollisuuden uusiin valintoihin, päätöksentekoon ja toimintaan. Konkreettisen toiminnan kautta itsetunto kasvaa. Muutos etenee myötätulessa, kun sille on annettu riittävästi aikaa. Tällöin ihmisellä on ollut mahdollisuus miettiä sitä riittävän kauan ja tavoitteiden saavuttamisen halu ohjaa muutoksen toteutumiseen. (Oksanen 2014, 259 – 262.)

Tasapainoisen ihmisen voima perustuu rohkeuteen ja rehellisyyteen, on oltava rohkeutta nähdä omat heikkoudet ja vahvuudet. Niitä on tärkeää tarkastella realistisesti. Tarvittaessa on oltava kykyä ottaa vastaan apua asioiden ymmärtämisessä ja käsittelemisessä. Tämän avulla tapahtuu sisäistä kasvua. Voimaantuminen on elämän haasteisiin vastaamista ja oman polun löytämistä. (Oksanen 2014, 259 – 262.)

Sana on väline dialogisuuteen. Sanalla on myös kaksi ulottuvuutta, jotka ovat reflektio ja toiminta, se on niiden tiivistä vuorovaikutusta. Maailma muuttuu, kun lausutaan aito sana. Epäaito sana ei muuta maailmaa. Kyseenalaistaminen on mahdollista vain jos on sitoutunut muutokseen ja muutos vaatii toimintaa. (Freire 2005, 95 – 96.)

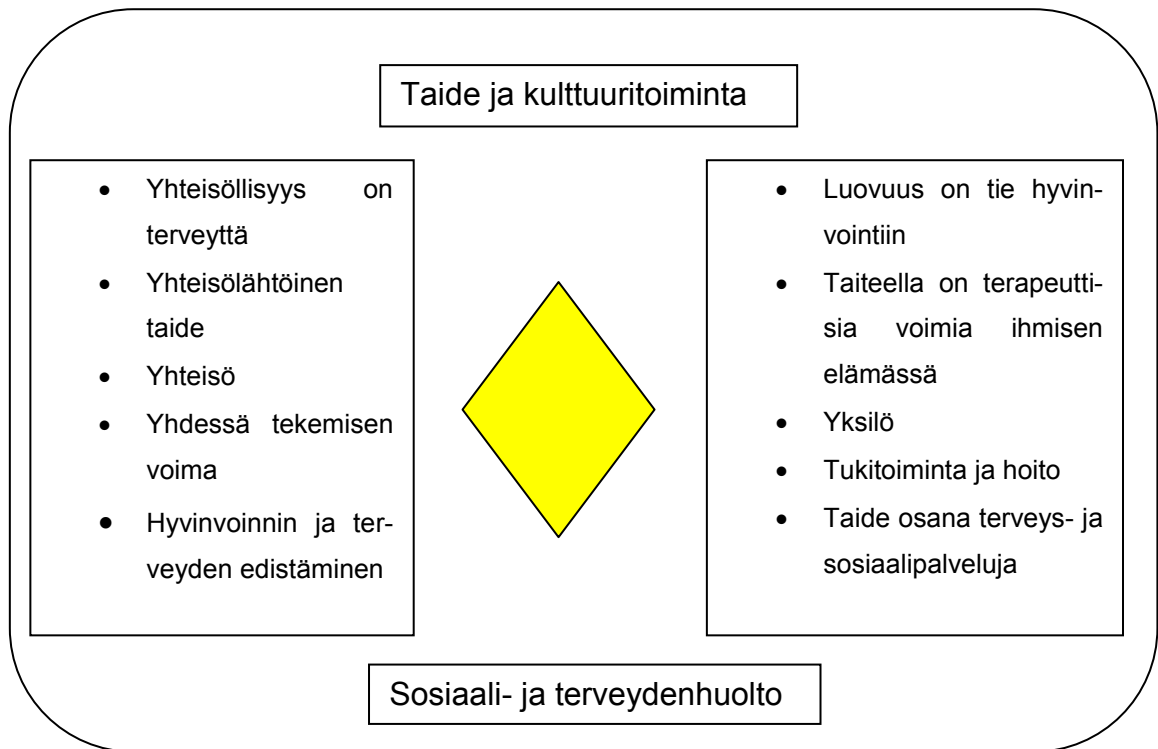
Inhimillinen olemassaolo vaatii aitoja sanoja, joilla muutetaan maailmaa. Ihminen ei kehity ilman kieltä, se on työtä, toiminnan ja reflektion vuorovaikutusta. Aito sana, sen toteaminen on käytännöllistä työtä, joka johtaa maailman muuttumiseen. Dialogi on yhteys ihmisten välillä, jolla maailma nimitään. Dialogia ei synny jos ei halua nimitä maailmaa tai jos on viety oikeus maailman nimeämiseen. Kyseenalaistaminen on mahdollista vain jos on sitoutunut muutokseen ja muutos vaatii toimintaa. (Freire 2005, 95 – 97.)

Rakkauden, nöyryyden ja uskon dialogi muodostuu tasavertaisessa suhteessa, joka johtaa luottamukseen. Luottamus kärsii, jos sanat eivät tue tekoja. Kun tekee muuta kuin sanoo, ei ota tosissaan omaa sanomaansa ja se ei taas lisää luottamusta. Dialogiin kuuluu myös toivo. Toivon lisääntyminen lähtee ihmisen vaillinaisuudesta, silloin hän hakeutuu kohti uutta, lopulta yhdessä toisen kanssa. Toivo ei ole vain odottamista vaan taistelua, jota ohjaa toivo. Toivo kantaa taisteluani, jos jaksan pitkäjänteisesti odottaa. Vilpitön dialogi vaatii kriittistä ajattelua. Se näkee nykyhetken prosessina ja muuttuvana tilana ei pysähtyneenä hetkenä. Se on kiinni toiminnassa ja on valmiina ottamaan vastaan riskit. Dialogi tässä yhteydessä yhdistää maailman ja ihmisen, luoden näin yhteenkuuluvuuden. (Freire 2005, 100 -101.)

3.4 Taidemenetelmien käyttö ja tavoitteet

Taiteen ja kulttuurin on todettu tuovan ihmisten elämään sisältöä vahvistaen jo olemassa olevia ihmissuhteita ja luomalla uusia. Taide ja kulttuuritoimintaan osallistuminen myös lisää ihmisten verkostoitumista samalla edistään terveyttä ja hyvinvointia. Liikanen jaottelee taiteen hyvinvointivaikutukset elämyksenä, merkityksinä ja taidenautintoina, tärkeänä osana ihmisen jokapäiväisiä tarpeita. (Liikanen 2010, 58,65.)

Taide ilmentää monialaista toimintaa ihmisen elämässä. Se tarjoaa ihmisille mahdollisuuden tunnistaa omia luovia kykyjä ja kehittää niitä. Taide antaa mahdollisuuden jäsentää todellisuutta ja sitä kautta kehittää jokaisen omaa maailmankuvaa, ohjaa ihmisiä vaalimaan ja kehittämään tunne-elämää, se tuottaa kehityksen joka tukee vaikuttamista ja osallistumista yhteisöissä ja yhteiskunnassa niiden arvojen ja kehittymisen ymmärtämisessä. (OPM 2002, 11.)

Kuvio 3. Kulttuurin ja hyvinvoinnin “timantti” (mukaeltuna McNaughton ym. 2005; Clift ym. 2009)

Englantilainen tutkijatiimi (McNaughton et al. 2005) määrittelee taidelähtöiset menetelmät yllä olevan kuvion 3. mukaan kahdella määritteellä yksilön ja yhteisön lähtökohdista ja tarpeista. Luovuus, yhdessä tekeminen ja yhteisölähtöinen taide lisää yksilön hyvinvointia. Taide yhdistää asiakkaan ja työntekijän silloin kun dialogin syntyminen on vaikeaa. Savan (2001) mukaan taide on tapa käsitellä ja jäsentää maailmaa. Sosiokulttuurinen innostaminen kannustaa luovaan toimintaan. Sosiokulttuurisen innostamisessa käytettävät menetelmät pyrkivät osallistumisen ja luovuuden kannustamiseen ja oma ehtoiseen kulttuuritoimintaan. van Delfin (1998) mukaan osallistuva taide ja yhteisötaide (community art) ovat käsitteinä ja toimintoina samankaltaisia. Yhteisötaiteessa tavoitteena on yhteisöjen ja yksilöiden tasa-arvoinen ja luova toimintaprosessi yhdessä taiteilijoiden ja osallistujien välillä. Sosiaaliset vaikutukset yksilölle on, että hän tuntee kuuluvansa joukkoon ja olevan tasa-arvoinen jäsen ryhmässä. (Liikanen 2010, 38–39.)

Hackingin, Seckerin, Spandlerin, Kentin ja Schentonin (2009) mukaan taideprojekteihin osallistumisesta seuraa että mielenterveyskuntoutujien verkostoituminen toisiinsa onnistuu helpommin ja johtaa osallistujien kokonaisvaltaiseen voimaantumiseen. Voimaantumisen lisääntymiseen voidaan nähdä vaikuttavan viisi tekijää. 1) Motivoituminen: osallistujat ovat innostuneita ja kokevat ylpeyttä työstään, joka antaa heille tunteen tarpeellisuudesta. 2) Itsensä ilmaiseminen: taiteen luomisen kautta osallistujat kokivat itsensä löytämistä ja hyväksymistä. 3) Yhteyden saaminen omiin kykyihin: erään osallistujan mukaan hän on voinut taideprojektin myötä alkaa tehdä asioita, joita ei ennen kokenut voivansa tehdä. 4) Identiteetin uudelleen rakentaminen: osallistujien mukaan he tuntevat saavuttavansa jotain näyttämällä tekemäänsä taidetta muille. Tässä prosessissa ihmisen käsitys itsestään muuttuu. 5) Näkökulmien laajentuminen: tavoitteena on, että osallistujat alkaisivat nähdä itsellään taiteilijan identiteetin enemmän kuin mielenterveyskuntoutujan identiteetin. (Hatton 2013, 32.)

Photovoicen kehittäjät Caroline C. Wang ja Mary Ann Burres toteavat, että kuva tarvitsee lisäksi sanoja sen merkityksen avaamiseksi. Sanojen avulla kuville annetaan kuvaajan todellinen ääni, minkä kautta kuvasta tulee merkityksellinen. (Myllyniemi 2009, 56.) PhotoVoicea pidetään "osallistavien visuaalisten menetelmien" alalajina, joka tunnetaan myös nimellä PictureVoice. PictureVoice sisältää tekniikoita kuten valokuva-koostaminen ja digitaalinen tarinankerronta. PhotoVoice on prosessi, jossa ihmiset voivat esittää, tunnistaa ja parantaa yhteisönsä asioita erityisen valokuvaustekniikan avulla. (Wikipedia/PhotoVoice)

PhotoVoicen tavoitteena on tuottaa tietoa. Kolme päätavoitetta ovat 1) antaa ihmiselle mahdollisuuden tallentaa ja kuvata yhteisönsä huolenaiheita ja vahvuuksia, 2) kriittisen vuoropuhelun edistäminen ja tiedonsaannin mahdollistaminen tärkeistä asioista sekä 3) päättäjien tavoittaminen. (Wang & Burris 1997) PhotoVoice on analyysimenetelmä, jossa yhdistyvät valokuvaus ja ruohonjuuritason sosiaalinen toiminta. Se antaa mahdollisuuden ilmaista oman näkökulmansa ja kokemuksensa valokuvaamalla omaa yhteisöä. Ihminen voi tuoda esille valokuvien avulla tietoa yhteisön asioista. Jokaiselle kuvalle kehitetään kertomus. Kertomuksia voidaan käyttää myös tutkimustietona, joka lisää ym-

märrystä yhteisöä kohtaan. Tätä kautta voidaan edistää yhteisön asioita toteuttamalla lisätoimia. (Wikipedia/PhotoVoice)

Menetelmää käytetään syrjäytyneiden ryhmien kohdalla, koska se tarjoaa mahdollisuuden saada tietoa siitä miten he käsittelevät olosuhteensa ja tulevaisuuden toiveensa. PhotoVoice on kuulemisen muoto, joka yrittää tuoda esille heikommassa asemassa olevien näkökulmia niille, jotka tekevät päätöksiä ja johtavat yhteiskuntaa. Se voi olla keino, joka edistää päätöksentekoprosessia. Se voi olla myös vastaus asioille, jotka nousevat yhteisöstä. (Wikipedia/PhotoVoice)

PhotoVoice eli ”kuva-novelli” on ns. osallistavaa valokuvausta, joka voi antaa vaikutusmahdollisuuksia parantaa eri yhteisöjen vaikeissa tilanteissa. PhotoVoice antaa mahdollisuuden sitouttaa nuoria antamalla heille mahdollisuuden kommunikoida huolistaan. PhotoVoice on yhteisöllinen osallistava menetelmä, jossa syrjäytyneitä tai heikommassa asemassa olevia osallistujia kannustetaan luomaan oman valokuvateoksensa jakaakseen kokemuksiaan ja heihin vaikuttavia asioita. (Wikipedia/PhotoVoice)

4 Kuvat kertovat nuorten ajatuksista

4.1 Selvityksen tehtävä ja kysymykset

Selvitys toteutettiin nuorten omista lähtökohdista. Nuoret eivät halunneet lomakekyselyä, koska joutuvat arjessaan jo muutenkin täyttämään erilaisia lomakkeita ja kyselyjä. Tutkimuksen toteutustavaksi valikoitui TaidePajan projektipäällikön ehdotuksesta valokuva tai muu kuva, jonka sisällön nuoret sitten avasivat kyselyhaastattelussa – omin sanoin. Nuoren tuli ottaa valokuva esimerkiksi kännykkäkameralla (tai muulla kameralla) tai etsiä jokin itselle tärkeä kuva aiheesta: ”oma kokemus TaidePajan toimintaan osallistumisen vaikutuksesta elämäntilanteeseeni”.

Opinnäytetyömme teoria nojaa sosiaalipedagogiikan ja sosiokulttuurisen innostamisen teorioihin. Selvityksemme tehtävät ja kysymykset pohjautuvat nuoren omaan käsitykseen TaidePajan vaikuttavuudesta:

1. Mitä merkitystä TaidePajan toiminnasta on ollut nuorille?
2. Mitä uutta nuoret ovat saaneet elämäänsä TaidePajan kautta?

4.2 Selvityksen toteutus

Haastattelut toteutettiin TaidePajan tiloissa. Kaikille TaidePajan nuorille oli ennakoon jaettu opinnäytetyöhömme liittyvät saate- ja suostumuslomakkeet. Al-lekirjoitetun suostumuslomakkeen palautettuaan nuori ilmoittautui selvityksen toteutukseen, samalla hän antoi luvan ottamansa kuvan käyttämiseen opinnäytetyössämme. Lomakkeita jaettiin yhteensä 26, joista palautui tutkijoille 6. Nämä kuusi haastateltiin ja ennen haastattelua käytiin vielä sanallisesti läpi selvityksen kulku ja tarkoitus. Samalla tuotiin selvästi esille, että selvitys on vapaaehtoinen ja sen voi keskeyttää missä kohdin tahansa. Haastattelua ohjasi viisi ennalta suunniteltua kysymystä. Kaikki kysymykset kysyttiin kaikilta kuudelta haastateltavalta samassa järjestyksessä. Haastattelut nauhoitettiin.

Selvityksen toteuttamisessa käytettiin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmää. Laadullinen tutkimus käsittää monia erilaisia tapoja, paradigmoja sekä aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan tutkia ihmistä ja hänen elämäänsä. Sitä käytetään monilla tieteenaloilla tutkimustapa tai tutkimusotteena. (Varto 1992, 24.)

Haastattelun tyyliä voidaan sanoa puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Haastattelun olennainen osa oli nuoren ottama valokuva tai muu kuva, jonka kautta nuori kertoi TaidePajan toiminnasta ja sen vaikutuksesta nuoren elämään.

Selvityksessä sovellettiin PhotoVoice -menetelmää. Photovoice on Myllyniemen (2009) mukaan osallistujan kuvaus itselle tärkeästä kuvasta, jonka hän on valmis jakamaan muiden kanssa. Photovoice on siis valokuvauksen menetelmä, jossa kenellä tahansa on mahdollisuus pukea valokuva sanoiksi. (Myllyniemi 2009, 55.)

Puolistrukturoidulle haastattelulle on olennaista, että kaikki haastateltavat vastaavat samoihin kysymyksiin, kysymykset ja kysymysjärjestys eivät muutu. Toiset määritelmät kertovat, että puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa kysymysjärjestyksen muuttumisen. Täysin yhdenmukaista määrittelyä osittain strukturoitujen haastattelujen toteutuksesta ei ole olemassa. Osittain järjestelty ja osittain avoin haastattelu sijoittuu täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja teemahaastattelun välille. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

4.3 Aineiston analyysi

Aluksi haastattelujen nauhoitukset litteroitiin sanasta sanaan. Sitten aineisto luettiin läpi huolellisesti useaan kertaan. Sen jälkeen aineisto tarkastettiin kysymys kysymykseltä. Viiden alkuperäisen kysymyksen vastauksia yhdistettiin niiden samankaltaisuuden vuoksi kolmen aihealueen alle. Aihealueet otsikoitiin nuorten antamista vastauksista nousseista ajatuksista.

Sisällön analyysia voidaan kutsua laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmäksi. Sen avulla voidaan tehdä useanlaista tutkimusta. Voidaankin ajatella, että monet laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät perustuvat jollakin tapaa sisällön analyysiin, jos sillä tarkoitetaan nähtyjä, kirjoitettuja ja kuultuja sisältöjen analyysijä, jotka ovat laajoja teoreettisia kehyksiä. Sisällönanalyysin tarkoituksena on tuottaa tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91 - 93.)

Sisällönanalyysissä tarkastellaan aineistoa erotellen, eroja ja yhtäläisyyksiä tarkastellen ja lopulta tiivistäen. Tutkittavat tekstit voivat olla lähes mitä vain: kirjoja, haastatteluja, päiväkirjoja, puheita ja keskusteluita. Sisällönanalyysin tarkoituksena on, että tutkittavasta ilmiöstä tehdään tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja saman aiheen muihin tutkimustuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

4.4 Eettisyys

Opinnäytetyön eettiset periaatteet ovat tärkeitä, sillä on taattava osallistujille täydellinen yksityisyyden suoja. Haastateltavat eivät saa olla tunnistettavissa tutkimusraportista. Haastattelut tehdään anonymisti ja haastattelunauhoitukset,

kuten myös litterointi, hävitetään asiankuuluvalla tavalla opinnäytetyön valmistuttua. Tutkimuksen aloituksessa pidetään huoli, että jokainen ymmärtää, mistä on kysymys ja mihin he ovat lupautumassa. Täytyy myös huolehtia, että nuoret ymmärtävät tutkimuksen luonteen ja sen, mitä se heiltä vaatii, miten tutkimus toteutetaan, missä ja milloin.

Tutkimuksessa ei johdateta nuoria vastauksiin vaan tutkimuskysymykset ja tehtävänanto pyritään laatimaan siten, että nuoren on helppo ne ymmärtää ja sitä kautta vastaaminen ei muodostu ylisuureksi paineeksi nuorelle. Tutkittaville on selvitettävä tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit. Tutkimuksen vapaaehtoisuus on myös tuotava selvästi esille sekä että myös tutkimuksen keskeyttäminen on mahdollista. Tutkimuksen on oltava ehdottoman luottamuksellinen ja tutkimuksessa ilmi tulleet tiedot ei käytetä muuhun kuin tutkittavan kanssa yhdessä sovittuihin tarkoituksiin. Salassapitovelvoite sitoo tutkijoita. (Aineiston hankinta ja tutkittavien kohtelu.)

Opinnäytetyön suunnitelma lähetettiin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin eettiselle toimikunnalle, joka on antoi tutkimusluvan. Tämän kautta toteutuu myös eettiset lähtökohdat.

5 Selvityksen tulokset – Nuorten ääni

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää nuorten kokemuksia TaidePajan toiminnan vaikutuksesta omaan elämään. Tuloksiksi muodostui haastattelujen vastauksien perusteella kolme aihealuetta joita ovat yhteisöllisyys, arjenhallinta ja voimaantuminen.

Haastattelua ei haluttu teemoitella tarkkaan. Tavoitteena oli että nuoret saavat vapaasti omin sanoin kertoa kuvan kautta omista kokemuksistaan. Viidellä ennalta sovitulla kysymyksillä pyrittiin auttamaan nuorta antamaan kuvalle sanallinen muoto ja tulokset jäsennettiin nuorten vastauksista nousseista suorista lainauksista. Jokaista nuorta pyydettiin tuomaan valokuva tai muu kuva jonka aiheena oli: ”oma kokemus TaidePajan toimintaan osallistumisen vaikutuksesta elämäntilanteeseen”.

Selvityksessä nousi selvästi esille kolme erillistä teemaa: 1) Vertaistuki, yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja ryhmäytyminen, 2) Arjen hallinnan kehittyminen sekä 3) Voimaantuminen, osallisuuden kasvaminen ja vastuunottaminen omasta elämästä. Nämä taidot tukevat nuoren henkilökohtaista kasvua omaksi itseksensä sekä hänen kiinnittymistään yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Haastatteluun osallistui kuusi nuorta. Kaikille sillä hetkellä TaidePajalla oleville kahdellekymmenellekuudelle nuorelle annettiin mahdollisuus osallistua selvitykseen.

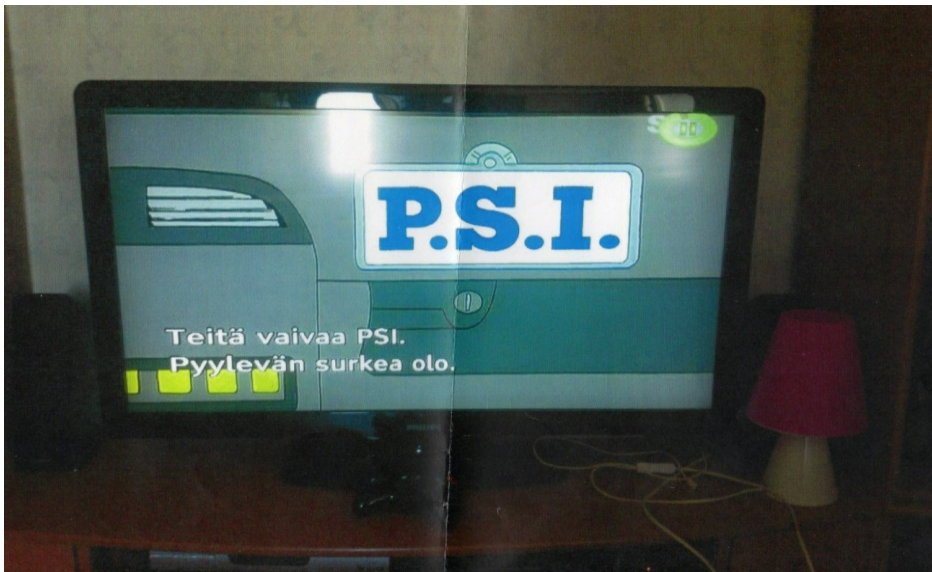
5.1 ”Kaikki ihmiset on välillä vähän ruosteessa, ketä täällä käy”

Tässä osiossa tuodaan esille haastatteluaineiston pohjalta nuorten kokemuksia vertaistuesta, yhteisöllisyydestä, vuorovaikutuksesta ja ryhmäytymisestä. Nuoret kokivat aktivoituneensa ja rohkaistuneensa TaidePajalla (Kuva 1). He kertoivat tavanneensa samassa tilanteessa olevia nuoria ja sitä kautta yksinäisyys helpottui.

Kuva 1. on tärkeitä että on erilaisia naruja ja lenkkejä, yhdistyvät kokonaisuudeksi

Nuoret löysivät TaidePajalta kavereita (Kuva 2). TaidePajalla oleminen kehitti myös nuoren sosiaalisia taitoja. Nuoret saivat kokea hauskoja hetkiä, kannustusta erilaisissa toiminnoissa ja myös onnistumista. Nuorten vastauksista nousi esiin ilon löytyminen ja rohkeus esiintymiseen. Yksi nuorista koki, että hänestä oli tullut puheliaampi, sosiaalisempi ja rohkeampi tarttumaan asioihin. Hän kertoi myös, että osaa nyt ”purkaa itseään.”

Kuva 2. TaidePajalla ihmiset pysyy lähellä”, ”PSI – parhaat syrjäytyneet ikinä

5.2 ”Siivoaminenkin on lisääntynyt tämän myötä”.

Toiseksi nuoret toivat esiin kokemuksen arjenhallinnan kehittymisestä TaidePajan toimintaan osallistumisen myötä (Kuva 3). Vailla sisältöä oleva arki sai merkityksen.

TaidePaja toi useammalle nuorelle rutiinia, rytmiä ja tekemistä arkeen sekä uuden harrastuksen. Eräs nuorista kertoi, että TaidePajan myötä oli saanut nukkua paremmin, kotona oli intoa tehdä kotitöitä ja kodin ulkopuoliset asiatkin sujuvat paremmin.

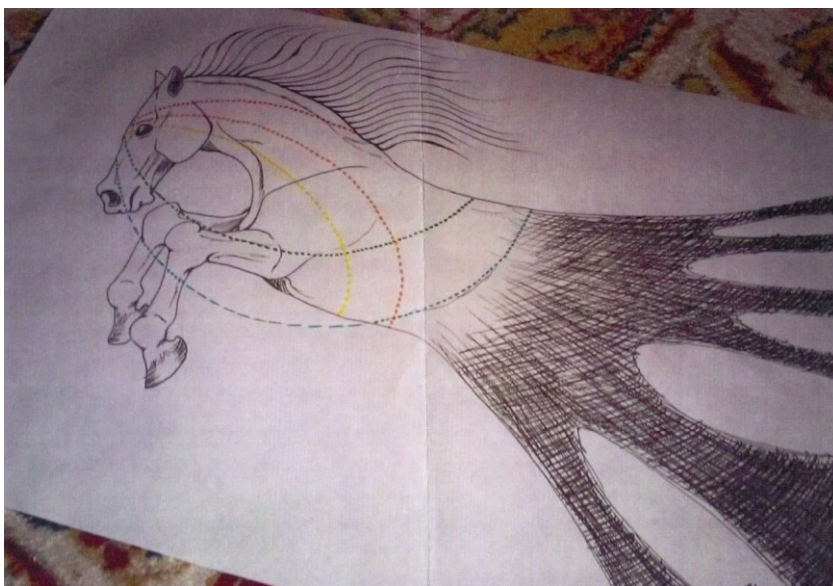

Kuva 3. ...nukuttiin päivät ja valvottiin yöt

5.3 "Kannattaa olla reipas, reipas omassa elämässään ja hoitaa asioita".

Kolmantena nousi esiin nuorten kokemus voimaantumisesta ja osallisuuden kasvamisesta sekä vastuunottamisesta omasta elämästä (Kuva 4, Kuva 5). TaidePajalla yksi nuorista kertoi saaneensa "elämänsä kasaan".

Itsevarmuuden lisääntyminen tuli esille useamman nuoren kohdalla. Joku koki voiman ja vapauden tunnetta. Eräs nuorista kertoi selvinneensä pahasta masennuksesta. Yksi kertoi löytäneensä itsensä ja toinen kertoi omasta kasvustaan.

Kuva 4. ...et matka jatkuu!

Nuorten Taidepaja on tarjonnut minulle

hauskoja hetkiä

kannustusta

onnistumisen iloa

helpotusta esiintymis-
pelkoon

Kuva 5.vähän niin kuin irrottautuu sieltä kotoa, et sinne ei niin ku jää, saa olla ihmisten kanssa, ei tarvitse olla yksinään.

6 Johtopäätökset ja pohdintaa

Nuorten TaidePajan loppuraportin mukaan 42 nuorta lähti jatkamaan keskeytyneitä opintojaan tai kouluttautumaan uudelleen. Tämä tarkoittaa suorina säästöinä liki 60:tä miljoonaa euroa, kun nämä nuoret eivät syrjäydy. Taidepaja-toiminta vaikutti nuorten elämänlaadun paranemiseen. Reilun kuukauden jälkeen nuorten luottamus ohjaajiin kasvoi siinä määrin, että nuori pystyi kertomaan vaikeistakin asioistaan, esimerkiksi mielenterveydellisistä haasteista. Kuuden kuukauden jälkeen nuori pystyi kertomaan taloudellisista vaikeuksistaan. Taiteen tekemisen avulla nuori oppii sosiaalisia taitoja. Taidot harjaantuivat ilmaisutaiteen, yhteisten ruokailujen ja erilaisten keskustelujen kautta. Taiteilija-sosionomi (AMK) -työparityöskentely havaittiin toimivaksi. Taiteilija toimi nuoren innostajana ja sosionomi (AMK) oli rinnalla kulkijana ja kopparina. (Sepänen 2015.)

Tekemämme selvityksen mukaan TaidePajan toimintaan osallistuminen on tukenut nuoren kasvuprosessia sekä kiinnittymistä yhteiskuntaan vertaistuen, arjenhallinnan kehittymisen ja osallisuuden kasvamisen avulla.

Opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa tuli esille nuorten haluttomuus osallistua tutkimuksiin, jotka toteutetaan lomakekyselyjen avulla. Tästä syystä päädyimme soveltamaan opinnäytetyössämme PhotoVoice –menetelmää, jossa kuvalle annetaan sanallinen merkitys. Kuvan kautta nuori kertoi TaidePajan merkityksellisyydestä omassa elämässä. Nuorten valitsemien kuvien merkityksen avaaminen tapahtui puolistrukturoidun haastattelun avulla. Tarkoitus oli antaa nuorelle mahdollisuus kertoa kokemuksistaan ja valitsemastaan kuvasta mahdollisimman vapaasti omin sanoin. Alun perin kysymysrunko laadittiin vain tukemaan keskustelua kuvasta. Käytimme sitä kuitenkin kaikissa keskusteluissa pohjana, koska koimme, että kysymysten avulla nuorten oli helpompi kertoa kuvan symboliikasta.

Nuoret elävät hetkessä. Kuvan ottamiseen ja valitsemiseen vaikuttaa sen hetkiset tunteet ja ajatukset. Kuvien merkityksen avaaminen jälkikäteen voi olla nuorille haastavaa, koska kuvan valitsemiseen liittyvät tunteet ja ajatukset muuttuvat ja ehkä unohtuvatkin. Laajemman kysymysrungon avulla nuorelta voitaisiin

saada enemmän tietoa kuvan merkityksestä ja nuoren ajatuksista, samalla se tukisi nuorta kertomaan ajatuksistaan laajemmin.

Mielestämme PhotoVoice –menetelmä soveltuu jatkossakin työkaluksi nuorten mielipiteiden ja palautteen keräämiseen Nuorten TaidePajalla, mutta kokemuksemme myötä kysymysrunko voisi olla laajempi. Lisäksi PhotoVoice –menetelmä on oivallinen tapa auttaa nuoria tuomaan esille heille tärkeitä näkemyksiä, kokemuksia ja niitä asioita, mitä esimerkiksi päättäjien tulisi tietää nuorten tämän hetkisestä arjesta Suomessa. Valokuvaaminen ja kuvien jakaminen on nykyajan nuorille arkipäivää älypuhelimien ja sosiaalisen median ansiosta. PhotoVoice –menetelmä olisi luonteva tapa kerätä tietoa ja nostaa esille erilaisia arjen ilmiöitä nuorten näkökulmasta. PhotoVoice -menetelmää voisi myös käyttää työpajatyöskentelyssä yhtenä työmenetelmänä.

Vaikka 24 nuoresta vain kuusi osallistui selvitykseen eli osallistuvien määrä jäi varsin alhaiseksi, saimme mielestämme vastauksen selvityskysymyksiimme eli tietoa siitä, mitä TaidePaja antoi nuorten arkeen ja elämään. Taide avaa nuoren mielen ja auttaa häntä kohtaamaan oman itsensä. Eräs nuori sanoi selvityksessämme, että *Elämään on tullut rutiinia ja täytettä, itsevarmuus on lisääntynyt itsensä löytämisen kautta.*

Kuviot

Kuvio 1. Voimaantumisen rakenne VrijBaan-tutkimusprojektin mukaan, s. 9.

Kuvio 2. Kaksi asiantuntijaa rakennuttaa uutta tietoa, s. 13.

Kuvio 3. Kulttuurin ja hyvinvoinnin ”timantti”, s. 16.

Kuvat

Kuva 1. ”on tärkeää että on erilaisia naruja ja lenkkejä, yhdistyvät kokonaisuudeksi, s. 23.

Kuva 2. ”TaidePajalla ihmiset pysyy lähellä ”PSI – parhaat syrjäytyneet ikinä, s. 24.

Kuva 3. ”.....nukuttiin päivät ja valvottiin yöt!”, s. 25.

Kuva 4. ”....et matka jatkuu!”, s. 26.

Kuva 5. ”...vähän niin kuin irroittautuu sieltä kotoa, et sinne ei niin ku jää, saa olla ihmisten kanssa, ei tarvitse olla yksinään”, s. 27.

Lähteet

Aineiston hankinta ja tutkittavien kohtelu. Jyväskylän yliopisto. <https://www.jyu.fi/edu/tutkimus/tutkimusetiikka/aineiston-hankinta-ja-tutkittavien-kohtelu>. Luettu 4.4.2015

Aro, J. & Jokivuori, P. 2010. Klassinen sosiologia ja moderni maailma. Helsinki: WSOYpro Oy

Eksote 2014. Nuorten TaidePaja. Saatavilla [www-muodossa: http://www.eksote.fi/Fi/Eksote/Tutkimus_kehittaminen/Paattyneet_hankkeet/nuorten_taidepaja/Sivut/default.aspx](http://www.muodossa.fi/http://www.eksote.fi/Fi/Eksote/Tutkimus_kehittaminen/Paattyneet_hankkeet/nuorten_taidepaja/Sivut/default.aspx), Luettu 11.4.2015

Freire, P. 2005. Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Giddens, A. 2009. Sociology 6th Edition. POLITY

Hatton, K. 2013. Social Pedagogy in the UK. Theory and practice. IQ Laser Press: Aldershot.

Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy.

Hämäläinen, J. (toim.) 2007. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja vuosikerta 8. Sosiaalipedagogiikka nuorten yhteiskunnallisen kasvuntukena. Kuopio: Kopijyvä.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Kurki, L. 2006. Sosiokulttuurinen innostaminen. Teoksessa Kurki, L & Nivala, E. (toim.) Hyvä ihminen ja kunnon kansalainen. Johdatus kansalaisuuden pedagogiikkaan. Tampere: Tampere University Press.

Kurki, L. 2011. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteistyönä. Teoksessa Suonio, M. (toim.) Toivo sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä. Kuopio: Oy Unipress ab.

Känkänen, P. 2006. Taidelähtöiset työmenetelmät lastensuojelussa. Teoksessa Törrönen, Maritta (toim.) Lapset ja sosiaalityö – kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Lassander, M. & Solin, P. & Tamminen, N. & Stengård, E. 2013. Asiakkaan voimaantuminen mielenterveyspalveluissa. Tarkastelussa WHO:n voimaantumisen indikaattorit. Yhteiskuntapolitiikka 78:6. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116040/lassander.pdf?sequence=1>, Luettu 11.5.2015

Liikanen, H-L. 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimenpideohjelmaksi 2010 – 2014. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1. Helsinki: Opetusministeriö.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf?lang=fi>, Luettu 8.4.2015

Myllyniemi, S. 2009. Taidekohtia. Nuorisobarometri. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
<https://www.google.fi/#q=nuorisobarometri+2009> Luettu 11.4.2015

Oksanen, J. 2014. Motivointi työvälineenä. Jyväskylä: PS-kustannus

OPM. 2002. Taide on mahdollisuuksia. Ehdotus valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittiseksi ohjelmaksi
https://www.thl.fi/documents/10531/126775/Taide_vaikuttaa_selvitysraportti.pdf
Luettu 8.4.2015

Platonin dialogit. Koppa. Jyväskylän yliopisto.
https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/kirjallisuuden_aikajana/antiikki/kreikkalainen-filosofia-ja-estetiikka/platonin-dialogit, Luettu 7.4.2015

Pääkkönen, T. 2014. Osattomuuden kokemuksista voimaantumiseen. Voimaantumista edistävät tekijät Tilke-päivätoiminnassa nuorten kuvaamana. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto.

Seppänen, P. 2015. TaidePaja hankkeen loppuraportti. Ohjelmakausi 2007-2013.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.

Wang, C & Burris, M. 1997 PhotoVoice: Concept, Methodology and used for Participatory Needs Assessment. 1997.
<http://heb.sagepub.com/content/24/3/369.short?rss=1&ssource=mfc>, Luettu 11.5.2015

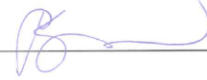
Wikipedia/Photovoice, <http://en.wikipedia.org/wiki/photovoice>, Luettu 13.3.2015

**Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon
kuntayhtymä
Eettinen työryhmä**
Valto Käkelän katu 3
53130 LAPPEENRANTA

**Tutkimuslupa koulutuspalveluille/
Lausuntohakemus eettiselle työryhmälle**

20 / 8 2014
Päiväys

Ohje lomakkeen täytöstä:
Klikkaa yläreunassa keltaisella olevaa tekstiä: Ota muokkaus käyttöön. Tallenna lomake omiin tiedostoihisi. Lomake on tarkoitus täyttää koneella.

Opinnäytetyön/Tutkimuksen nimi: Otan kuvan ja kerron - nuorten kokemuksia Nuorten TaidePajan toiminnasta	
Opinnäytetyön tekijä (t) / tutkija (t): Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu, Pasi Ruosteinen	Ohjaavan opettajan allekirjoitus
Oppilaitos/organisaatio: Saimaan ammattikorkeakoulu	
Ohjaavan opettajan nimi: Anne Backman	
Opinnäytetyön/Tutkimuksen tarkoitus ja lyhyt yhteenveto tutkimussuunnitelmasta: Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää kuinka taidepajatoiminta antaa nuorille eväitä arjenhallintaan. Taidepajan toimintaa tarkasteltaessa on tarkoitus nostaa esiin nuorten oma kokemus toimintaan osallistumisen hyödystä oman elämäntilanteen parantamiseksi. Opinnäytetyön selvitystehtävät: Millaista hyötyä taidepajan toiminnasta on nuorille ollut? Millä tavalla nuoret ovat päässeet elämän alkuun taidepajan kautta?	
Työelämän ohjaaja ja yksikkö: Päivimaria Seppänen, Eksote Nuorten TaidePaja	Työelämän ohjaajan allekirjoitus
Opinnäytetyön/Tutkimusaineiston suuruus ja kokoamistapa: Opinnäytetyö, max. 45 sivua.	
Opinnäytetyön/Tutkimuksen ajoitus: Syksy 2014	
Haetaanko ☒ Tutkimuslupaa ☒ Eettisen työryhmän lausuntoa ☒ Liitteet ☒ Opinnäytetyö/Tutkimussuunnitelma ☒ Saate ☒ Suostumus ☐ Kyselylomake ☒ Haastattelurunko ☒ tai joku muu, mikä/mitkä	
Opinnäytetyöntekijän/tutkimuksen tekijän yhteystiedot (postiosoite, puhelinnumero, sähköposti) Eeva Kosonen, Kontiainenkatu 13, 53300 Lappeenranta, 050 5316616, eeva.kosonen@student.saimia.fi Anna-Maija Pesu, Venerannantie 19, 53400 Lappeenranta, 040 5938716, anna-maija.pesu@student.saimia.fi Pasi Ruosteinen, Pohjois-puistokatu 8, 53300 Lappeenranta, 045 3524448, pasi.ruosteinen@student.saimi	
Opinnäytetyön/Tutkimuksen tekijän/tekijöiden allekirjoitus 	

Liite 2.

**Etelä-Karjalan sosiaali- ja
terveydenhuollon kuntayhtymä**
Sosiaali- ja terveystoimi
Työhyvinvointikoordinaattori

Viranhaltijapäätös

1

5.11.2014

Dnro 817/13.01.02/2014

§ 2/2014/ Tutkimuslupapäätös

Tutkimuslupa/Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu ja Pasi Ruosteinen

Päätös

Teille on myönnetty tutkimuslupa koskien tutkimustanne " Otan
kuvan ja kerron - nuorten kokemuksia Nuorten TaidePajan
toiminnasta"

Eettinen työryhmä päätti antaa tutkimussuunnitelmalle puoltavan
lausunnon.

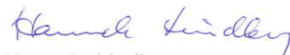
Loppuraportti tulee toimittaa sähköisenä Eksotelle, jotta se voidaan
mahdollisesti julkaista verkkosivuillamme.

Lappeenrannassa 5.11.2014

Teija Kemppi
Työhyvinvointikoordinaattori
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimi
Henkilöstöpalvelut
PL 24
53101 Lappeenranta
teija.kemppi@eksote.fi
Puh. 040 1463369

Tämä päätös on postitettu asianosaisille 5.11.2014.

Hannele Lindberg
sihteeri

Liite 3

Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma

Saate

15.8.2014

Hyvä opinnäytetyöselvitykseen osallistuja - TaidePajan nuori,

Olemme sosionomi (AMK) -opiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä Eksoten Nuorten TaidePajalle. Tarkoituksena on selvittää nuorten kokemuksia siitä kuinka taidepajatoimintaan osallistuminen vaikuttaa omaan elämäntilanteeseen. Selvitys toteutetaan tuottamalla kuvakollaasi TaidePajan ryhmiin osallistuvien nuorten kanssa.

Kuvakollaasin toteuttamisen ajankohta on syys-lokakuu 2014. Tarkoituksena on, että kaikki TaidePajan toiminnassa mukana olevat nuoret osallistuvat selvitykseen ja kuvakollaasin tekemiseen.

Osallistujien tulee ottaa valokuva esimerkiksi kännykkäkameralla (tai muulla kameralla) tai etsiä kuva aiheesta: "oma kokemus TaidePajan toimintaan osallistumisen vaikutuksesta elämäntilanteeseen".

Kuvan ottanut nuori kertoo kuvasta ja sen merkityksestä. Merkitykset avataan keskustelemalla opinnäytetyön tekijöiden ja kuvan ottajan kesken. Kuvaan liittyen kysytään muutama tarkentava kysymys, joiden avulla kuva saa sanallisen merkityksen. Osallistujien ottamista kuvista kootaan TaidePajan seinälle kuvakollaasi. Osaa kuvista voidaan käyttää opinnäytetyössä.

Opinnäytetyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kaikki tiedot käsitellään luottamuksellisin ja osallistujilta pyydetään kirjallinen lupa käyttää kuvia opinnäytetyössä ja kuvakollaasin rakentamisessa. Opinnäytetyössä ei tulla käyttämään osallistuneiden nuorten nimiä eikä muita tunnistetta.

Jos sinulla on jotain kysyttävää opinnäytetyöhön liittyen, ota yhteyttä meihin opiskelijoihin tai TaidePajan ohjaajiin.

Terveisin,

Pasi Ruosteinen

pasi.ruosteinen@student.saimia.fi

Eeva Kosonen

eeva.kosonen@student.saimia.fi

Anna-Maija Pesu

anna-maija.pesu@student.saimia.fi

Liite 4

Sosiaali- ja terveysala
Sosiaalialan koulutusohjelma

Suostumus

"Otan kuvan ja kerron" - nuorten kokemuksia Nuorten TaidePajan toiminnasta. Eeva Kosonen, Anna-Maija Pesu, Pasi Ruosteinen

Olen saanut riittävästi tietoa kyseisestä opinnäytetyöstä ja olen ymmärtänyt saamani tiedon. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut kysymyksiini riittävät vastaukset. Tiedän, että minulla on mahdollisuus keskeyttää osallistumiseni missä tahansa vaiheessa ilman, että se vaikuttaa osallistumiseeni Nuorten TaidePajan toimintaan. Suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tähän opinnäytetyöhön liittyvään selvitykseen.

Osallistujan nimi _____

____ OTTAMAANI KUVAA SAA KÄYTTÄÄ OPINNÄYTETYÖSSÄ JA KUVAKOLLAASISSA

____ ANNAN LUVAN HAASTATTELUNI NAUHOITTAMISEEN

____ / ____ 2014 _____

Allekirjoitus

Alaikäisen huoltajan allekirjoitus

Yhteistyöstä kiittäen

Eeva Kosonen

Anna-Maija Pesu

Pasi Ruosteinen

sosionomi (AMK) opiskelija sosionomi (AMK) opiskelija

sosionomi (AMK) opiskelija

Liite 5

Sosiaali- ja terveysala

Sosiaalialan koulutusohjelma

Otan kuvan ja kerron – nuorten kokemuksia Nuorten TaidePaja toiminnasta

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Millä perusteella valitsit tämän kuvan?
2. Mitä kuva sinulle merkitsee?
3. Miten TaidePajan toimintaan osallistuminen on vaikuttanut elämääsi?
4. Miten se näkyy valitsemassasi kuvassa?
5. Mitä haluat viestittää tällä kuvalla?
6. Onko sinulla vielä jotain kerrottavaa?